

Η Ηθική του Ιμμάνουελ Καντ

Μάθημα Φιλοσοφίας – Β΄ Λυκείου

Τι είναι Ηθική;

Η ηθική είναι ο κλάδος της φιλοσοφίας που εξετάζει τις έννοιες του καλού και του κακού, του σωστού και του λάθους.

Μελετά τις ανθρώπινες πράξεις, τα κίνητρα πίσω από αυτές, και τα κριτήρια με τα οποία τις αξιολογούμε.

Ποιος ήταν ο Ιμμάνουελ Καντ;

Ο Ιμμάνουελ Καντ (1724–1804) ήταν Γερμανός φιλόσοφος και ένας από τους σημαντικότερους στοχαστές του Διαφωτισμού.

Η φιλοσοφία του επηρέασε βαθιά την ηθική σκέψη, τη θεωρία της γνώσης και την πολιτική φιλοσοφία.

Τι ΔΕΝ είναι η ηθική για τον Καντ

Όχι Συναίσθημα

Η ηθική δεν βασίζεται σε αυτό που μας κάνει να νιώθουμε καλά ή άσχημα

Όχι Συμφέρον

Δεν καθορίζεται από το προσωπικό μας όφελος ή την ωφελιμότητα

Όχι Αποτέλεσμα

Δεν εξαρτάται από τις συνέπειες των πράξεών μας

Για τον Καντ, η ηθική είναι ζήτημα λογικής και καθολικών αρχών, όχι υποκειμενικών προτιμήσεων.

Το Καθήκον

Για τον Καντ, μια πράξη είναι πραγματικά ηθική μόνο όταν πραγματοποιείται **από καθήκον**.

Αυτό σημαίνει ότι ενεργούμε επειδή αναγνωρίζουμε ότι κάτι είναι το σωστό να κάνουμε, όχι επειδή μας συμφέρει ή μας ευχαριστεί.

Το καθήκον προέρχεται από τον ηθικό νόμο που η ίδια η λογική μας υπαγορεύει.

Η Καλή Βούληση

Η καλή βούληση είναι το μόνο απόλυτο αγαθό για τον Καντ.

Δεν είναι τα αποτελέσματα των πράξεών μας που μετράνε, αλλά η πρόθεσή μας.

Μια πράξη έχει ηθική αξία όταν πηγάζει από την ειλικρινή επιθυμία να πράξουμε το σωστό.

«Η καλή θέληση δεν είναι καλή εξαιτίας αυτού που επιτυγχάνει, αλλά μόνο διὰ του θέλειν»

— Ιμμάνουελ Καντ

Η Κατηγορική Προσταγή

Η Κατηγορική Προσταγή είναι ο θεμελιώδης ηθικός νόμος του Καντ:

❏ «Να πράττεις μόνο σύμφωνα με εκείνη τη μέγιστη που θα μπορούσες ταυτόχρονα να θέλεις να γίνει καθολικός νόμος»

01

Σκέψου την πράξη σου – Ποιος κανόνας την καθοδηγεί;

02

Φαντάσου όλοι να ακολουθούν τον κανόνα – Τι θα συνέβαινε;

03

Αν δεν θα ήθελες να γίνει καθολικός – τότε δεν είναι ηθική πράξη

Παράδειγμα: Η Αντιγραφή

Ας εφαρμόσουμε την Κατηγορική Προσταγή σε ένα παράδειγμα από τη σχολική ζωή:

Η Ερώτηση

Αν όλοι οι μαθητές αντέγραφαν
στις εξετάσεις, τι θα συνέβαινε;

Η Απάντηση

Οι εξετάσεις θα έχαναν τη
σημασία τους. Το σχολείο δεν θα
είχε νόημα ως θεσμός
αξιολόγησης.

Το Συμπέρασμα

Άρα, η αντιγραφή δεν μπορεί να
γίνει καθολικός κανόνας. Είναι
ηθικά λάθος.

Ο Άνθρωπος ως Σκοπός

Η δεύτερη διατύπωση της Κατηγορικής Προσταγής τονίζει την **ανθρώπινη αξιοπρέπεια**:

❏ «Να φέρεις στον άνθρωπο πάντα ως σκοπό καθεαυτόν και ποτέ απλώς ως μέσο»

Κάθε άνθρωπος έχει εγγενή αξία και δεν πρέπει να χρησιμοποιείται απλώς ως εργαλείο για τους σκοπούς κάποιου άλλου.

Ελευθερία και Ευθύνη

1

Ελευθερία

Ο άνθρωπος είναι ελεύθερος να επιλέγει τις πράξεις του

2

Ηθικός Νόμος

Αναγνωρίζει τον καθολικό ηθικό νόμο μέσω της λογικής

3

Ευθύνη

Φέρει την ευθύνη για τις ηθικές του επιλογές

Για τον Καντ, η ελευθερία και η ευθύνη είναι άρρηκτα συνδεδεμένες. Ελεύθερος άνθρωπος σημαίνει υπεύθυνος άνθρωπος.

Η ικανότητά μας να επιλέγουμε το σωστό μας κάνει ηθικά όντα.